

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, RIBARSTVA I RURALNOG RAZVOJA

876

Na temelju članka 17. stavka 3. Zakona o veterinarstvu (»Narodne novine«, broj 41/07) ministar poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja donosi

PRAVILNIK

O SMANJENJU PREVALENCIJE *SALMONELLA* ENTERITIDIS I *SALMONELLA* TYPHIMURIUM U PURANA^[1]

Cilj

Članak 1.

1. Ovim Pravilnikom utvrđuje se cilj za smanjenje proširenosti zoonoza i uzročnika zoonoza iz članka 4. stavka 1. Pravilnika o kontroli salmonela i drugih određenih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom (»Narodne novine«, broj 105/06)^[2] za smanjenje bakterija *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium u purana, i to kao:

(a) smanjenje maksimalnog postotka jata tovnih purana koji ostaju pozitivni na bakterije *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium, na 1 % ili manje do 31. prosinca 2012. godine; i

(b) smanjenje maksimalnog postotka jata odraslih rasplodnih purana, koji ostaju pozitivni na bakterije *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium, na 1 % ili manje do 31. prosinca 2012. godine.

(c) ukoliko se u zemlji nalazi manje od 100 jata odraslih rasplodnih purana ili jata tovnih purana, pozitivno može ostati najviše jedno jato.

2. Sheme testiranja za provjeru ostvarenosti cilja iz stavka 1. ovoga članka navedene su u Dodatku ovoga Pravilnika.

3. Ciljevi iz stavka 1. ovoga članka i sheme testiranja iz Dodatka ovoga Pravilnika mogu se revidirati na temelju rezultata prve godine provedbe programa kontrole iz članka 5. Pravilnika za kontrolu salmonela i drugih određenih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom (Narodne novine, broj 105/06)^[3].

Završne odredbe

Članak 2.

Dodatak je tiskan u prilogu ovoga Pravilnika i njegov je sastavni dio.

Članak 3.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu 1. siječnja 2011. godine.

Klasa: 011-02/10-01/30

Urbroj: 525-06-1-0246/10-2

Zagreb, 9. veljača 2010.

Ministar
Petar
Čobanković, v. r.

DODATAK

Sheme testiranja za provjeru ostvarenosti cilja iz članka 1. stavka 2. ovoga Pravilnika

1. Učestalost i status uzorkovanja

(a) Uzorkovanjem moraju biti obuhvaćena sva jata tovnih i rasplodnih purana na koje se odnosi Pravilnik o kontroli salmonela i drugih određenih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom (»Narodne novine«, broj 105/06)[\[4\]](#).

(b) Uzorkovanje jata purana provodi se na inicijativu subjekta u poslovanju s hranom i na zahtjev Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja – Uprave za veterinarstvo (u daljnjem tekstu: nadležno tijelo).

(i) Uzorkovanje jata tovnih i rasplodnih purana na inicijativu subjekta u poslovanju s hranom mora se provesti u skladu s člankom 5. stavkom 3. Pravilnika o kontroli salmonela i drugih određenih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom (»Narodne novine«, broj 105/06)[\[5\]](#) unutar tri tjedna prije premještanja peradi u klaonicu. Rezultati su valjani najduže šest tjedana nakon uzorkovanja te se nakon toga može zatražiti ponovljeno uzorkovanje istog jata.

(ii) Osim uzorkovanja određenog u alineji (i) ove podtočke, na inicijativu subjekta u poslovanju s hranom, u jatima rasplodnih purana uzorci se moraju uzeti:

– u jatima u uzgoju: od jednodnevnih purića, tijekom četvrtog tjedna starosti i dva tjedna prije početka nesivosti ili preseljenja u nastambu za nesenje,

– u odraslim jatima: najmanje svaka tri tjedna tijekom razdoblja nesivosti na gospodarstvu ili u valionici.

(iii) Uzorkovanje koje provodi nadležno tijelo mora uključiti najmanje:

– uzorkovanje svih jata na 10 % gospodarstava s najmanje 250 odraslih rasplodnih purana starosti između 30 i 45 tjedana, jednom godišnje, s tim da uzorkovanje mora biti provedeno na svim gospodarstvima na kojima je tijekom prethodnih 12 mjeseci utvrđena *Salmonella* Enteritidis ili *Salmonella* Typhimurium i na svim gospodarstvima s elitnim, pradjedovskim i djedovskim jatima rasplodnih purana. Uzorkovanje se može provesti i u valionici,

– uzorkovanje svih jata na gospodarstvu u slučaju kada je utvrđena *Salmonella* Enteritidis ili *Salmonella* Typhimurium u uzorcima prikupljenim u valionici od strane subjekta u poslovanju s hranom ili u okviru službenih kontrola, kako bi se istražilo podrijetlo zaraze,

uzorkovanje svih jata na 10 % gospodarstava s najmanje 500 tovnih purana, jednom godišnje, s tim da uzorkovanje mora biti provedeno:

– u svim jatima na gospodarstvu, ukoliko je jedno jato pozitivno na *Salmonella* Enteritidis ili *Salmonella* Typhimurium u uzorcima prikupljenim od strane subjekta u poslovanju s hranom, osim ukoliko je meso purana iz jata namijenjeno industrijskoj toplinskoj obradi ili drugoj obradi u svrhu uništavanja salmonela, i

– u svim jatima na gospodarstvu, ukoliko je tijekom prethodnog uzorkovanja jedno jato pozitivno na *Salmonella* Enteritidis ili *Salmonella* Typhimurium u uzorcima prikupljenim od strane subjekta u poslovanju s hranom, i

– svaki puta kada nadležno tijelo procijeni da je to nužno.

Uzorkovanje koje provodi nadležno tijelo može zamijeniti uzorkovanje koje se provodi na inicijativu subjekta u poslovanju s hranom.

2. Protokol uzimanja uzoraka

2.1. Uzimanje uzoraka u valionici

Uzorkovanje u valionici provodi se na način određen točkom 2.2.1. Dodatka Pravilnika o shemi testiranja za smanjenje prisutnosti određenih serotipova salmonela u odraslih rasplodnih jata (rasplodna jata u proizvodnji) vrste *Gallus gallus* (»Narodne novine«, broj 44/07)[6].

2.2. Uzimanje uzoraka na gospodarstvu

2.2.1. Rasplodni purani

Uzorkovanje se provodi na način određen točkom 2.2.2. Dodatka Pravilnika o shemi testiranja za smanjenje prisutnosti određenih serotipova salmonela u odraslih rasplodnih jata (rasplodna jata u proizvodnji) vrste *Gallus gallus* (»Narodne novine«, broj 44/07)[7].

2.2.2. Tovni purani

Moraju se uzeti najmanje dva para briseva navlaka za obuću za uzimanje uzoraka (u daljnjem tekstu: navlaka za obuću). Za slobodno držana jata purana, uzorci se sakupljaju isključivo unutar nastambe. Sve navlake za obuću moraju se združiti u jedan uzorak.

U jatima s manje od 100 purana, ukoliko nije moguće koristiti navlake za obuću jer nije moguć pristup nastambi, iste se mogu zamijeniti ručno uzetim brisevima na način da se navlake za obuću navuku preko rukavica te se obriše površina zagađena svježim izmetom, ili ukoliko to nije izvedivo, drugim tehnikama uzorkovanja izmeta odgovarajućim za navedenu svrhu.

Prije obuvanja, površina navlake za obuću mora biti navlažena diluentom za maksimalni porast bakterija (MRD: 0,8 % natrij klorida, 0,1 % peptona u sterilnoj deioniziranoj vodi), ili sterilnom vodom ili bilo kojim drugim diluentom koji je odobrio nacionalni referentni laboratorij iz članka 10. Pravilnika o kontroli salmonela i drugih određenih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom (»Narodne novine«, broj 105/06)[8]. Zabranjena je uporaba vode sa farme koja sadrži antimikrobna sredstva ili dodatne dezinficijense. Preporučeni način za ovlaživanje navlaka za obuću je nalijevanje tekućine u navlaku prije obuvanja. Druga mogućnost je autoklavirati navlake za obuću sa diluentom u vrećama ili posudama za autoklaviranje prije uporabe. Diluenti se mogu nanijeti nakon obuvanja navlaka za obuću uporabom raspršivača ili prskalice.

Svi dijelovi objekta pri uzorkovanju moraju biti zastupljeni proporcionalno. Svakim parom navlaka za obuću mora biti obuhvaćeno oko 50% površine nastambe.

Alternativno, nadležno tijelo može odlučiti da se uzima jedan par navlaka za obuću kojim se obuhvaća 100% površine nastambe, ukoliko se isti kombinira s uzorkom prašine prikupljenim s više mjesta u nastambi s vidno prašnjavih površina.

Po završetku uzorkovanja navlake za obuću se pažljivo skidaju kako se sakupljeni materijal ne bi odvojio. Navlake za obuću mogu se izokrenuti kako bi se zadržao sakupljeni materijal te se moraju staviti u vrećicu ili posudu i označiti.

Nadležno tijelo provodi nadzor edukacije subjekta u poslovanju s hranom kako bi se osigurala pravilna primjena protokola uzorkovanja.

U slučaju da uzorkovanje provodi nadležno tijelo radi sumnje na zarazu salmonelom i u bilo kojem drugom slučaju koji se smatra primjerenim, nadležno tijelo mora provesti odgovarajuća dodatna testiranja kako bi se utvrdilo da na rezultate pretraga na salmonelu u jatima purana nije utjecalo korištenje antimikrobnih sredstava.

Ukoliko se ne utvrdi prisutstvo *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium, a otkriju se antimikrobna sredstva ili učinak inhibicije rasta, jato purana smatrat će se zaraženim u smislu cilja iz članka 1. stavka 1. ovoga Pravilnika.

3. Pretraživanje uzoraka

3.1. Prijevoz i priprema uzoraka

Uzorci se moraju slati hitnom poštom ili putem dostavljača u laboratorije navedene u člancima 10. i 11. Pravilnika o kontroli salmonela i drugih određenih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom (»Narodne novine«, broj 105/06)[9] unutar 24 sata od sakupljanja. Ukoliko se uzorci ne pošalju u laboratorij u navedenom vremenu moraju se pohraniti u hladnjak. U laboratoriju se uzorci moraju držati u hladnjaku do pretraživanja koje mora započeti u roku 48 sati od primitka uzorka, a unutar 96 sati nakon uzorkovanja.

Par(ovi) navlaka za obuću moraju se pažljivo otpakirati kako bi se izbjeglo odvajanje prikupljenog fekalnog materijala, združiti i staviti u 225ml puferirane peptonske vode (*engl. Buffered Peptone Water* – u daljnjem tekstu: BPW) koja je prethodno ugrijana na sobnu temperaturu. Navlake za obuću u potpunosti se uranjaju u BPW i stoga se prema potrebi može dodati više BPW-a.

Uzorak prašine se, ukoliko je moguće, analizira odvojeno, osim ako je nadležno tijelo donijelo odluku o pretraživanju zbirnog uzoraka prašine s uzorkom uzetim navlakama za obuću.

Uzorak se mora protresti kako bi došlo do potpunog zasićenja i kultiviranje treba nastaviti prema metodi izdvajanja iz točke 3.2. ovoga Dodatka.

Drugi uzorci (npr. iz valionice) moraju se pripremiti na način određen točkom 2.2.2. Dodatka Pravilnika o shemi testiranja za smanjenje prisutnosti određenih serotipova salmonela u odraslih rasplodnih jata (rasplodna jata u proizvodnji) vrste *Gallus gallus* (»Narodne novine«, broj 44/07)[10].

Ukoliko su dogovoreni ISO standardi za pripremu izmeta radi utvrđivanja salmonele, isti se primjenjuju i zamjenjuju odredbe o pripremanju uzoraka propisane ovom podtočkom.

3.2. Metoda izdvajanja uzročnika

Za izdvajanje se primjenjuje metoda koju preporučuje referentni laboratorij Europske unije (CRL) za salmonelu u Bilthovenu, Nizozemska.

Metoda je opisana u posljednjoj važećoj verziji Dodatka D HRN EN/ISO 6579: 2007: »Otkrivanje *Salmonella* spp. u fecesima životinja i uzorcima iz primarne proizvodnje«.

U toj metodi polutvrđi agar (*engl. Modified Semi-solid Rappaport Vassiliadis* – u daljnjem tekstu: MSRV) upotrebljava se kao jedino sredstvo za selektivno obogaćivanje.

3.3. Serotipizacija

Iz svakog pozitivnog uzorka tipizira se barem jedan izolat po najnovijem važećem izdanju »White-Kauffmann-LeMinor« shemi.

3.4. Alternativne metode

Za uzorke koji su uzeti na inicijativu subjekta u poslovanju s hranom metode navedene u članku 11. Pravilnika o službenim kontrolama koje se provode radi verifikacije postupanja u skladu s odredbama propisa o hrani i hrani za životinje, te propisa o zdravlju i zaštiti životinja (»Narodne novine«, broj 99/07 i 74/08)[11] mogu se, umjesto metoda za pripremu uzoraka, koristiti metoda izdvajanja i metoda serotipizacije navedene u točkama 3.1., 3.2. i 3.3. ovoga Dodatka, ukoliko su validirane u skladu s normom HRN EN/ISO 16140:2004.

3.5. Čuvanje sojeva

Najmanje jedan izolirani soj po nastambi i po godini mora biti prikupljen od strane nadležnog tijela i sačuvan u laboratoriju za daljnju fagotipizaciju ili testiranje na antimikrobnu osjetljivost, koristeći uobičajene metode za zbirku sojeva koje moraju osigurati preživljavanje sojeva u razdoblju najmanje dvije godine.

4. Rezultati i izvješćivanje

4.1. Izolacija uzročnika *Salmonella* Enteritidis i/ili *Salmonella* Typhimurium

Službeni laboratorij mora svaku izolaciju uzročnika *Salmonella Enteritidis* i/ili *Salmonella Typhimurium* te pojedinosti o gospodarstvu i jatu odmah i bez odgađanja prijaviti nadležnom tijelu.

4.2. Izračun prevalencije za potvrđivanje cilja

Jato purana smatra se pozitivnim u smislu potvrđivanja postizanja cilja, ukoliko se u jatu u bilo kojem slučaju otkrije prisutnost bakterija *Salmonella Enteritidis* i/ili *Salmonella Typhimurium* (osim cjepnih sojeva).

Pozitivna jata broje se samo jednom po turnusu, bez obzira na broj uzorkovanja i postupaka testiranja i prijavljuju se samo u godini kad je utvrđen prvi pozitivni nalaz.

Prevalencija se izračunava odvojeno za jata tovnih purana i jata odraslih rasplodnih purana.

4.3. Godišnje izvješćivanje

Godišnje izvješćivanje uključuje:

- (a) ukupan broj jata tovnih purana i odraslih rasplodnih purana koja su uzorkovana od strane nadležnog tijela ili subjekta u poslovanju s hranom;
- (b) ukupan broj jata tovnih purana i odraslih rasplodnih purana zaraženih sa *Salmonella Enteritidis* i/ili *Salmonella Typhimurium*;
- (c) sve serotipove izolirane salmonele (uključujući i druge osim *Salmonella Enteritidis* i *Salmonella Typhimurium*) te broj zaraženih jata prema serotipu;
- (d) obrazloženje rezultata, a naročito u odnosu na iznimne slučajeve.

Nalazi i sve druge relevantne informacije podnose se kao dio izvješća o trendovima i izvorima kako je određeno u članku 9. stavku 1. Pravilnika o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza (»Narodne novine«, broj 52/05)[\[12\]](#).

4.3. Dodatne informacije

Iz svakog jata testiranih pura u svrhu analiza na nacionalnoj razini ili na zahtjev Europske agencije za sigurnost hrane (u daljnjem tekstu: EFSA), moraju biti dostupne i sljedeće informacije:

- (a) uzorak koji uzima nadležno tijelo ili subjekt u poslovanju s hranom;
- (b) jedinstveni podaci o gospodarstvu;
- (c) jedinstveni podaci o nastambi;
- (d) mjesec uzorkovanja.

[1] Pravilnikom se preuzimaju odredbe Uredbe Komisije 584/2008/EK od 20. lipnja 2008. o provedbi Uredbe (EZ) 2160/2003 Europskog parlamenta i Vijeća o cilju Zajednice usmjerenom na smanjenje prevalencije *S. Enteritidis* i *S. Typhimurium* u purana.

[2] Člankom 4. stavkom 1. Pravilnika o kontroli salmonela i drugih određenih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom (»Narodne novine«, br 105/06) preuzete su odredbe članka 4. stavka 1. Uredbe (EZ-a) br. 2160/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenog 2003. godine. o kontroli salmonele i drugih određenih zoonoza uzrokovanih hranom.

[3] Člankom 5. stavkom 1. Pravilnika o kontroli salmonela i drugih određenih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom (»Narodne novine«, br 105/06) preuzete su odredbe članka 5. stavka 1. Uredbe (EZ-a) br. 2160/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenog 2003. godine o kontroli salmonele i drugih određenih zoonoza uzrokovanih hranom.

[4] Pravilnikom su preuzete odredbe Uredbe (EZ-a) br. 2160/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenog 2003. godine o kontroli salmonele i drugih određenih zoonoza uzrokovanih hranom.

[5] Člankom 5. stavkom 3. Pravilnika preuzete su odredbe članka 5. stavka 3. Uredbe (EZ-a) br. 2160/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenog 2003. godine o kontroli salmonele i drugih određenih zoonoza uzrokovanih hranom.

[6] Točkom 2.2.1. Dodatka Pravilnika o shemi testiranja za smanjenje prisutnosti određenih serotipova salmonela u odraslih rasplodnih jata (rasplodna jata u proizvodnji) vrste *Gallus gallus* (»Narodne novine«, broj 44/07) preuzete su odredbe točke 2.2.1. Dodatka Uredbe (EZ-a) br. 1003/2005.

[7] Točkom 2.2.2. Dodatka Pravilnika o shemi testiranja za smanjenje prisutnosti određenih serotipova salmonela u odraslih rasplodnih jata (rasplodna jata u proizvodnji) vrste *Gallus gallus* (»Narodne novine«, broj 44/07) preuzete su odredbe točke 2.2.2. Dodatka Uredbe (EZ-a) br. 1003/2005.

[8] Člankom 10. Pravilnika preuzete su odredbe iz članka 11. Uredbe (EZ-a) br. 2160/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenog 2003. godine o kontroli salmonele i drugih određenih zoonoza uzrokovanih hranom.

[9] Člancima 10. i 11. Pravilnika preuzete su odredbe iz članka 11. i 12. Uredbe (EZ-a) br. 2160/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenog 2003. godine. o kontroli salmonele i drugih određenih zoonoza uzrokovanih hranom.

[10] Točkom 2.2.2. Dodatka Pravilnika o shemi testiranja za smanjenje prisutnosti određenih serotipova salmonela u odraslih rasplodnih jata (rasplodna jata u proizvodnji) vrste *Gallus gallus* (»Narodne novine«, broj 44/07) preuzete su odredbe točke 2.2.2. Dodatka Uredbe (EZ-a) br. 1003/2005.

[11] Člankom 11. Pravilnika o službenim kontrolama koje se provode radi verifikacije postupanja u skladu s odredbama propisa o hrani i hrani za životinje, te propisa o zdravlju i zaštiti životinja (»Narodne novine«, broj 99/07) preuzete su odredbe članka 11. Uredbe (EZ) br. 882/2004 Europskog Parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o službenim kontrolama

koje se provode radi verifikacije poštovanja zakona o hrani za životinje i hrani, te propisa o zdravlju i zaštiti životinja.

[12] Člankom 9. stavkom 1. Pravilnika o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza (»Narodne novine«, broj 52/05) preuzete su odredbe članka 9. stavka 1. Direktive 2003/99/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenoga 2003. o praćenju zoonoza i uzročnika zoonoze.